

TILAK MAHARASHTRA VIDYAPEETH, PUNE
M. A. (PARANGAT) SOCIOLOGY
EXAMINATION: JUNE – 2022
THIRD SEMESTER

Subject: Social Movements in India - I (SCBCS-17-312)

Date: 13/06/2022

Total marks: 100

Time: 10.00 am to 1.30 pm

Instructions: 1) Attempt any *Five* questions.
2) All questions carry **equal (20)** marks.

- Q. 1)** Define social movement. What are the pre-requisites for social movement? (20)
Q. 2) Write a detail note on different types of social movements. (20)
Q. 3) Write a brief note on relative deprivation theory. (20)
Q. 4) What do you mean by nationality? Give an account of movements for nationality in India. (20)
Q. 5) What is an agrarian dispute? Write an essay on agrarian movements in contemporary India. (20)
Q. 6) Role of environmental movement in conservation of natural resources. Discuss. (20)
Q. 7) Define gender and explain in detail the feminist movements in India. (20)
Q. 8) Critically evaluate the third gender movements in India. (20)
Q. 9) Explain in brief the new middle class movements in India. (20)
Q.10) Write notes on any two of the following. (20)
a) Meaning of caste
b) Define peasants.
c) LGBTQ++
d) Consumerism

मराठी रूपांतर

भारतातील सामाजिक चळवळी भाग - १ (SCBCS- 17-312)

सूचना : १) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा. २) सर्व प्रश्नांना समान गुण (२०) आहेत.

- प्र. १)** सामाजिक चळवळीची व्याख्या द्या. सामाजिक चळवळीला लागणाऱ्या पूर्व अटी काय आहेत? (20)
प्र. २) सामाजिक चळवळीच्या विविध प्रकारांवर टिप लिहा. (20)
प्र. ३) सापेक्ष वंचित सिद्धांतावर संक्षिप्त टिप लिहा. (20)
प्र. ४) राष्ट्रीयता म्हणजे तुमच्या मते काय आहे? भारतात राष्ट्रीयतेसाठी झालेल्या सामाजिक चळवळींबद्दल लिहा. (20)
प्र. ५) कृषी वाद काय आहे? समकालीन भारतात कृषी चळवळीवर निबंध लिहा. (20)
प्र. ६) नैसर्गिक संसाधनांच्या संरक्षणात पर्यावरणवादी चळवळीची भूमिका स्पष्ट करा. (20)
प्र. ७) लिंगभावाची व्याख्या द्या आणि भारतात झालेल्या स्त्रीवादी चळवळींबद्दल सांगा. (20)
प्र. ८) भारतात झालेल्या तृतीय पंथी चळवळीचे चिकित्सात्मक मुल्यमापन करा. (20)
प्र. ९) भारतात झालेली नव-मध्यम वर्ग चळवळ संक्षिप्त स्पष्ट करा. (20)
प्र. १०) पुढीलपैकी कोणतेही दोन वर टीपा लिहा. (20)
अ) जातीचा अर्थ
ब) कृषकची व्याख्या
क) LGBTQ++
ड) उपभोगतावाद